

Thị trường carbon - động lực mới cho dòng vốn xanh và năng lực cạnh tranh của Việt Nam

08:36 03/01/2026

Tham gia thị trường carbon không chỉ là một giải pháp giảm phát thải khí nhà kính với chi phí hiệu quả, mà còn mở ra cơ hội lớn để Việt Nam tiếp cận các dòng tài chính xanh quy mô hàng tỷ USD phục vụ chuyển đổi xanh và phát triển bền vững. Theo các ước tính, nếu tham gia sâu vào thị trường carbon quốc tế, Việt Nam có thể thu hút từ 500 triệu đến 2 tỷ USD từ các nguồn hỗ trợ tài chính khí hậu và đầu tư xanh trong những năm tới.

Thị trường carbon được xem là mắt xích quan trọng trong lộ trình thực hiện mục tiêu phát thải ròng bằng “0”. Thông qua việc phân bổ và giao dịch hạn ngạch phát thải, thị trường cho phép doanh nghiệp lựa chọn phương án giảm phát thải với chi phí thấp nhất, đồng thời tạo cơ chế khuyến khích đầu tư vào công nghệ sạch, năng lượng tái tạo và các giải pháp tiết kiệm năng lượng.

Cơ hội huy động nguồn lực xanh khi tham gia thị trường carbon quốc tế.

Theo lộ trình của Chính phủ, Việt Nam sẽ triển khai thí điểm thị trường carbon đến năm 2028. Trong giai đoạn đầu, các lĩnh vực có phát thải lớn như nhiệt điện, sắt thép và xi măng sẽ được ưu tiên tham gia. Mục tiêu trọng tâm không chỉ là kiểm soát phát thải mà còn giúp doanh nghiệp làm quen với các quy trình kỹ thuật như kiểm kê khí nhà kính, đo đạc – báo cáo – thẩm định (MRV), cũng như cơ chế tuân thủ của thị trường carbon.

Một điểm đáng chú ý trong giai đoạn thí điểm là việc phân bổ hạn ngạch phát thải theo hình thức miễn phí. Cách tiếp cận này nhằm giảm áp lực chi phí ban đầu cho doanh nghiệp, tạo điều kiện để các cơ sở phát thải lớn từng bước thích ứng với cơ chế thị trường. Đồng thời, hệ thống được thiết kế với tính linh hoạt cao, cho phép doanh nghiệp vay mượn hạn ngạch giữa các giai đoạn, chuyển phần hạn ngạch chưa sử dụng sang kỳ tiếp theo hoặc sử dụng tín chỉ carbon để bù trừ phát thải vượt mức.

So với các thị trường carbon đã vận hành ổn định như Liên minh châu Âu, Trung Quốc hay Hàn Quốc – nơi hạn ngạch được phân bổ chủ yếu thông qua đấu giá – cách tiếp cận của Việt Nam được đánh giá là thận trọng và phù hợp với điều kiện thực tiễn của một nền kinh tế đang chuyển đổi.

Các doanh nghiệp tham gia thị trường carbon sẽ có thuận lợi hơn khi tiếp cận các nguồn tài chính xanh.

Theo các chuyên gia, dù không tham gia thị trường carbon, doanh nghiệp vẫn phải thực hiện nghĩa vụ giảm phát thải theo quy định trong nước và yêu cầu từ thị trường xuất khẩu. Tuy nhiên, thị trường carbon mang lại sự linh hoạt lớn hơn, giúp doanh nghiệp tối ưu hóa chi phí tuân thủ và tránh những cú sốc tài

chính khi phải đầu tư chuyển đổi công nghệ trong thời gian ngắn.

Nghiên cứu gần đây cho thấy, việc vận hành thị trường carbon trong nước có thể giúp doanh nghiệp Việt Nam tiết kiệm hàng trăm triệu USD chi phí đầu tư cho các giải pháp giảm phát thải. Xa hơn, khi tham gia thị trường carbon quốc tế, khả năng tiếp cận các nguồn tài chính khí hậu và vốn đầu tư xanh sẽ được mở rộng đáng kể.

Tuy vậy, hành trình này không thiếu thách thức. Khó khăn lớn nhất hiện nay là năng lực quản lý dữ liệu phát thải, từ thu thập, đo đạc đến báo cáo và thẩm định. Doanh nghiệp cần xây dựng hệ thống dữ liệu minh bạch, chính xác và nhất quán để đáp ứng đồng thời yêu cầu của cơ quan quản lý trong nước và các tiêu chuẩn quốc tế. Bên cạnh đó, khung pháp lý về thị trường carbon vẫn đang hoàn thiện, đòi hỏi doanh nghiệp phải chủ động cập nhật thông tin và xây dựng chiến lược dài hạn.

Trong dài hạn, thị trường carbon được kỳ vọng sẽ trở thành “bệ đỡ” cho quá trình chuyển dịch sang kinh tế xanh của Việt Nam. Những doanh nghiệp tham gia sớm, kiểm soát tốt phát thải và minh bạch hóa dữ liệu sẽ nắm lợi thế cạnh tranh rõ rệt, không chỉ trong tiếp cận vốn xanh mà còn trong việc chinh phục các thị trường xuất khẩu đang ngày càng siết chặt các tiêu chuẩn khí hậu.

Nam Sơn (t/h)